

Nr 387.

Av herr Carlsson i Bakeröd m. fl., om skydd för markägares rätt till skogsbär m. m.

Frågan om skydd för markägarnas rätt till skogsbär liksom förbud mot att plocka omogna skogsbär har vid upprepade tillfällen behandlats av riksdagen. Dessa strävanden ha icke hittills lett till några positiva resultat. Emellertid kvarstår behovet att genom lagstiftning komma fram till en rimlig avvägning mellan å ena sidan markägarnas och de närboendes intressen och å andra sidan från städerna tillresande bärplockares önskemål. Det framgår inte minst av de många framställningar under årens lopp som gjorts till vederbörande myndigheter.

Det kan icke bestridas, att landsbygdsbefolkningen har anledning till berättigat missnöje över den framfart i markerna som utsocknes bärplockare göra sig skyldiga till. Inte så sällan händer det att dylika personer ogenerat plocka bären ända in på husknutarna hos den bofasta befolkningen. Ett sådant uppträdande lär visserligen vara att betrakta som ett brott mot hemfriden, men det är icke lätt — i varje fall blir det icke billigt — för markägaren att lagligen beivra överträdelsen. Stor irritation måste det också väcka att bären alltför ofta plockas redan innan de hunnit mogna och fått sitt fulla näringsvärde. Det beror inte så mycket på oförstånd och okunnighet — ett barn torde kunna skilja mellan ett moget och omoget bär — som på en högst medveten strävan att komma först till bärställena medan tillgången är störst.

Invändningarna mot en lagstiftning av här nämnt slag ha gått ut på att man inte velat inskränka rätten att fritt plocka bär, vilken man ansett utgöra en verklig »alle mans rätt». Detta argument kan emellertid gälla endast under den bestämda förutsättningen att samhället förblivit fullkomligt statiskt sedan slutet av 1800-talet. Vid denna tid var det rimligt att alla, d. v. s. i stort sett de inom socknen eller häradet boende, skulle ha rätt att plocka bär i skogsmarkerna. På den tiden var landet glest befolkat och kommunikationerna utvecklade i den mån sådana över huvud existerade. Det kunde icke bli tal om att folk från de få och små tätorter som då funnos reste någon längre väg enbart i syfte att plocka skogsbär.

Utvecklingen har under de senaste femtio åren gått med stormsteg på det kommunikationstekniska området. Samtidigt har stadsbildningens tillväxt gått så snabbt, att tätortsbefolkningen kommit i majoritet vid en starkt ökad folkmängd. Nu kan med lätthet och till överkomligt pris mängden av bärplockare från t. ex. Stockholm forslas till Jämtlands hjortron-

marker eller Bergslagens lingonskogar över ett veckoskifte. Det är ganska naturligt om ortsbefolkningen under dessa omständigheter anser att rätten att fritt plocka skogsbär behöver inskränkas. Det torde vara svårt att bestrida att verkningarna av denna »alle mans rätt» äro helt annorlunda för den bofasta befolkningen än för femtio år sedan. Det är detta som motiverar en lagstiftning.

Vad lagliga åtgärder beträffar borde i första hand de mest frauträddande missbruken av rätten att fritt plocka skogsbär beivras. Det måste te sig stötande för den allmänna rättskänslan att främmande bärplockare inte dra sig för att plocka bär in på husknutarna. Det är därför rimligt att ett område av 200 meter närmast hus eller trädgård skall förbehållas ägaren. Det betyder att ungefär 40 tunnland skulle undantagas från den mark, som allmänheten får plocka skogsbär på. Det kan även diskuteras, huruvida inte all kulturmark såsom åker och beten liksom dikesrenar borde fridlysas på grund av den skadegörelse, som på många håll vållas av hänsynslösa bärplockare. Markägaren eller brukaren kan göra anspråk på att inte få stråsäd och annan växande gröda nertrampad, gärdesgårdar nedrivna och genom betesdjurens skadegörelse kanske bli ersättningskyldig mot grannar. Vidare bör ur skyddssynpunkt mark som skogsodlas fridlysas från bärplockning. Dylika odlingar kräva dryga kostnader, och deras förstörelse innebär på längre sikt stora förluster först och främst för ägaren men även för landet i dess helhet. Det är skäligt att skogsvårdsstyrelsen bekostar fridlysningen, då skogsodlingen många gånger tillkommit genom dess försorg.

När det gäller att hindra, att skogsbär plockas innan de blivit mogna, synes tiden nu vara inne att vidta lämpliga åtgärder. Närmast till hands ligger att införa förbud mot att plocka skogsbär före visst datum. Härvid kan man tänka sig, att antingen polismyndigheten i orten eller länsstyrelsen bestämmer, när skogsbär av olika sorter få börja plockas. Detta är inte något nytt förslag, utan det har vid skilda tillfällen framförts. Det kan givetvis inte garanteras att detta är den bästa lösningen, men man kan å andra sidan icke säga att tillvägagångssättet är ogenomförbart, så länge det icke prövats i praktiken. Det förtjänar framhållas, att man i ett av våra grannländer tillämpar en lagstiftning av här diskuterat innehåll för att tillförsäkra den bofasta ortsbefolkningen mogna skogsbär av de mera eftersökta sorterna.

Med stöd av det anförda hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utfärdande av bestämmelser innebärande dels fridlysning av mark inom ett avstånd av 200 meter närmast markägarens hus och trädgård, dels befogenhet för skogsvårdsstyrelserna att förbjuda bärplockning å skogsodlad mark under tid då plantorna kunna skadas genom ned-

trampning och dels förbud mot att plocka och skörda omogna skogsbär.

Stockholm den 26 januari 1950.

C. O. Carlsson
i Bakeröd.

Gunnar Larsson
i Luttra.

Gunnar Ericsson
i Näs.

Gustaf Svensson
i Vä.

David Boman
i Stafsund.

Axel Rubbestad.

Per Persson
i Norrby.
